

RITUELEN

CO₇

ERFGOEDCEL

ERFGOEDDAG

Zondag 24 april 2016

HEUVELLAND + IEPER + LANGEMARK-POELKAPELLE + MESEN + POPERINGE + VLETEREN + ZONNEBEKE

KEMMEL (HEUVELLAND)

Het Vivatritueel tijdens het volksspel 'Nooit brengt een oorlog vrede' in 1978
© Elfnoembergroep

Tentoonstelling

OVER VIVAT, ENGEL GABRIEL EN ANDERE RITUELEN IN DE STREEK

Gemeente Heuvelland i.s.m. de Elfnoembergroep uit Kemmel

Vivat, vivat semper ...! We brengen enkele vergeten rituelen uit onze streek in beeld. Er zijn doorlopend gidsbeurten voorzien. Zo was er jaren geleden de traditie om het koppel veel geluk en voorspoed toe te wensen door het 'vivat' lied te zingen.

Locatie Inkomhal Gemeentehuis
De Warande, Bergstraat 24,
8950 Kemmel
Tijdstip 14u-17u

MESEN

Powhiri ritueel bij opening Toeristisch Infopunt Mesen
op 25 april 2014
© Stad Mesen

Tentoonstelling | Demonstratie

POP UP EXPO: MAORI, KRIJGERS VOOR DE GODEN

Stad Mesen i.s.m. New Zealand Defence Force Maori Cultural Group

Kia ora. De haka die het Nieuw-Zeelandse rugby team All Blacks voor elke wedstrijd opvoert is een waar spektakel. Het wordt omschreven als een oorlogsdans, maar is dit zo? Er bestaan honderden haka's die telkens een ander verhaal vertellen. De Maori's zijn een spiritueel volk waar rites een centrale rol spelen in hun maatschappij. In 1917 namen heel wat Maori's deel aan de bevrijding van Mesen. Deze pop up tentoonstelling wil de belangrijkste rituelen van de oorspronkelijke bevolking van Nieuw-Zeeland belichten. Om 17u zullen Maori uit Nieuw-Zeeland een demonstratie en uitleg geven.

Locatie Cultuurhuis, Markt 1,
8957 Mesen
Tijdstip 10u-18u
Demonstratie vanaf 17u tot 18u
door de New Zealand Defence
Force Maori Cultural Group

LANGEMARK-POELKAPELLE

Touwtrekken tijdens kermisdonderdag 1970 in de
Pilkemstraat in Bikschote
Privécollectie, 'WESTHOEK verbeeldt'

Vlaamse kermis | Tentoonstelling

DE RITUELEN VAN EEN VLAAMSE KERMIS

Dienst Vrije Tijd van de gemeente Langemark-Poelkapelle en 'LANGEMARK-POELKAPELLE verbeeldt' i.s.m. Davidsfonds en kermiscomité Poelkapelle

Beleef de rituelen van een Vlaamse kermis! Zaklopen, touwtrekken, bolletra, bollo smitto, velglopen, valiezenkoers, ... Je kan het allemaal uitproberen op Erfgoeddag. Een Vlaamse kermis is ontsproten uit een jaarlijkse 'kerkmis'. Die stond vaak in het teken van de patroonheilige. Kom er meer over te weten in de tentoonstelling.

Locatie Poelkring,
Nieuwplaats 14, 8920 Poelkapelle
Tijdstip 13u30-17u30

VLETEREN

In Woesten werd het comité voor de weggevoerden
opgericht door kapelaan Masschelein. Een groep
jonge vrouwen maakte pakjes met extra voedsel en
kledij voor de weggevoerden.
Privécollectie, 'WESTHOEK verbeeldt'

Fietstocht | Tentoonstelling

ALLEDAGSE RITUELEN TIJDENS DE TWEDE WERELDOORLOG

Erfgoedcel CO₇ i.s.m. 'VLETEREN verbeeldt' en Rent a Guide

Alledaagse rituelen en gebruiken kunnen in tijden van oorlog vaak moeilijk of niet uitgevoerd worden. In Vleteren ontdek je per fiets het landschap, de verhalen en de getuigen. Hoe werd het dagelijks leven beïnvloed en hoe pasten de inwoners zich aan? Gids Miguel Boutry leidt je langs memorabele plaatsen en verhalen. Aansluitend kan je in de pastorie de tentoonstelling van 'VLETEREN verbeeldt' bezoeken.

Locatie Oorlogsmonument voor
de kerk, Woestendorp, 8640
Woesten (start fietstocht)
Pastorie, Woestendorp 8, 8640
Woesten (tentoonstelling)
Tijdstip Fietstocht van 14u tot 17u
(ca. 20 km) – tentoonstelling vrij
te bezoeken tussen 14u en 18u
Inschrijving verplicht
E erfgoedcel@co7.be
T 057 34 66 94
Deelnemers brengen zelf een
fiets mee.

ZONNEBEKE

Gelukspopjes werden meegegeven naar het front als
geluksbrenger
Collectie MMP 1917

Tijdens het jaarlijkse Museumweekend van 23 tot 24 april
n.a.v. Anzac Day kan je op het kasteeldomein terecht voor heel
uiteenlopende activiteiten: zie www.passchendaele.be.

Evocatie | Workshop

RITUELEN EN GEBUIKEN IN DE EERSTE WERELDOORLOG

Memorial Museum Passchendaele 1917 i.s.m. Jeugddienst Zonnebeke

Nergens zijn tradities, rituelen en gebruiken meer aanwezig dan in de militaire wereld. Zeker in tijden van oorlog grijpen soldaten terug naar gekende houvasten. Zo werden bijvoorbeeld gelukspopjes door de kinderen meegegeven aan hun vader naar het front. Kom op Erfgoeddag zelf een gelukspopje maken! Tijdens een Living History-event kan je verder kennis maken met deze gebruiken. Re-enacters getuigen aan de hand van typische objecten van soms vreemde, soms verrassende rituelen.

Locatie Kasteeldomein
Zonnebeke, leperstraat,
8980 Zonnebeke
Tijdstip 10u-18u

DINSDAG 19 APRIL

Voordracht

OVERGANGSRITUELEN

VormingPlus i.s.m. Erfgoedcel CO₇

Overgangsrituelen vind je terug in alle godsdiensten, levensbeschouwingen en culturen. Ze ritualiseren belangrijke momenten van het leven: geboorte, volwassen worden, huwelijk en dood. Tijdens de lezing sta je stil bij wat overgangsrituelen zijn en krijg je een zicht op hoe rituelen zijn ontstaan. Aan de hand van beeldmateriaal krijg je duiding bij enkele overgangsrituelen.

Locatie CC Het Perron,
Fochlaan 1, 8900 Ieper
Tijdstip dinsdag 19 april van 19u
tot 21u15
Inschrijving verplicht
www.vormingplusow.be
T 058 31 14 94
3 euro inkom

Lara Taveirne
© Thierry Keuppens

Televisieprogramma

VERTELSELS EN RITUELEN met LARA TAVEIRNE

FOCUS / WTV i.s.m. de 5 West-Vlaamse erfgoedcellen

Lara Taveirne vertelt over tien verschillende rituelen in West-Vlaanderen. Verhalen over het boomstamgraf in Poperinge, de 'Bill' van Ieper, de ommevang van Sint-Lenaart in Dudzele, de gelegenheidswerken van Guido Zennaert in Buscheepsdag of strandbloemen aan de kust, koersrituelen of dagdagelijkse rituelen in Roeselare, tabaksrituelen en miraculeuze genezingen of duiveluitdrijvingen in Kortrijk. Een niet te missen reeks.

Van maandag tot vrijdag,
van 11 april t.e.m. 22 april,
na het nieuws van 18u

FOCUS | WTV

ALGEMENE INFO

ERFGOEDDAG IN DE ZUIDELIJKE WESTHOEK

www.erfgoedcelco7.be – erfgoedcel@co7.be – T 057 34 66 94. De organisaties worden ondersteund door de betrokken gemeenten en Erfgoedcel CO₇.

VOLLEDIGE PROGRAMMA IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

Erfgoeddag is een organisatie van FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw, in samenwerking met de erfgoedgemeenschappen in Vlaanderen en Brussel. Partners van Erfgoeddag 2016: één, Radio 2, Cobra.be, Combell, Cera, BILL, Velofabriek, De Lijn, NMBS, MIVB, Gezinsbond, UIT in Vlaanderen, 1700, met de steun van de Vlaamse overheid.

www.erfgoeddag.be

COLOFON

Eindredactie: Erfgoedcel CO₇ - Campagnebeeld: Shortcut - Vormgeving: Design Sense (Ieper) - Druk: Drukkerij Lowyck (Oostende)
V.U.: Wieland De Meyer, voorzitter CO₇, p/a Grote Markt 1, 8970 Poperinge

CO₇

ERFGOEDCEL

ERFGOEDDAG

Vlaanderen
verbeelding werkt

ERFGOEDDAG

- toegankelijk voor rolstoelgebruikers
- gedeeltelijk toegankelijk voor rolstoelgebruikers
- niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers
- activiteit voor gezinnen met kinderen tot en met 12 jaar

Rituelen zijn van alle tijden en komen wereldwijd voor. Maar wat zijn rituelen precies en waarom zijn ze zo krachtig en betekenisvol? Stel je eigen programma samen en maak Erfgoeddag mee! Alle activiteiten zijn gratis. Vergeet niet te reserveren voor sommige activiteiten.

IEPER

'Na een vakantie Ieper terug binnenrijden langs de Menenpoort en Grote Markt ... ja, dan weet ik dat ik thuis ben!'
© Stadsmuseum Ieper

Tentoonstelling **VAN STADHUIS NAAR HUIS VAN DE STAD DENK MEE EN MAAK VAN HET NIEUWE IEPEERSE MUSEUM OOK JOUW MUSEUM**

Stadsmuseum Ieper i.s.m. Heilige Familie Ieper en CO₂

Ieper krijgt een nieuw stadsmuseum in 2018! De inbreng van de bezoekers is cruciaal voor een succesverhaal. Hoe denkt de jeugd, vanuit hun hedendaagse rituelen, over Ieper? Bezoek de tentoonstelling en maak kennis met mooie tradities en rituelen, inspirerende mensen, idyllische plekjes en typische gewoontes.

Locatie Stadhuis Ieper,
Grote Markt 34, 8900 Ieper
Tijdstip 10u-18u
Van zaterdag 23 april tot en met
zondag 18 december

Ieperse leerlingen op zoek naar archeologische vondsten
© Archeo

Workshop **SPEUREN NAAR ROMEINEN IN IEPEER**

Archeo, i.s.m. Stad Ieper

In 2014 werd een archeologisch onderzoek uitgevoerd tussen de Pijkemseweg en de Kleine Poezelstraat ten noorden van Ieper. Wil je voor één dag zelf archeoloog zijn? Door het zeven van grond uit Romeinse kuilen kan je objecten uit de 1ste eeuw na Christus ontdekken. Wist je dat de toenmalige bewoners bij het verlaten van een nederzetting vaak een verlatingsritueel uitvoerden waarbij ze objecten in een kuil of waterput deponeerden? Een selectie van de objecten zal een plaats krijgen in het nieuwe stadsmuseum van Ieper.

Locatie Educatieve natuurtuin
De Triangel, Oudstrijderslaan 10,
8900 Ieper
Tijdstip Workshop om 14u, 15u
en 16u
Op 16, 17, 23 en 24 april
Duurtijd ca. 1u30
Inschrijving verplicht
E.joline.depaape@co2.be
T 0473 485 466
Je draagt best stevige schoenen
en aangepaste kledij.

De stedelijke begraafplaats in Ieper
© Stad Ieper

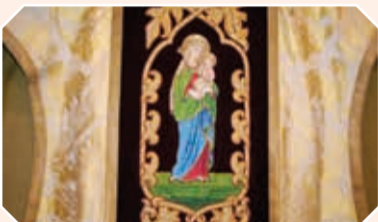
Rondleiding **DOOD EN BEGRAVEN EEN RONDLEIDING LANGS HET FUNERAIR ERFGOED OP DE STEDELIJKE BEGRAAFPLAATS**

Stad Ieper i.s.m. Gidsenkring Ieper

De Ieperse gemeenteraad keurde op 9 november 2015 de lijst van graven met lokaal historisch belang goed. Er werden 35 grafmonumenten op de hoofdbegraafplaats en 15 in de verschillende deelgemeenten geselecteerd. Op deze wandeling neemt een gids je mee op de hoofdbegraafplaats en sta je stil bij begrafenisrituelen en Ieperse prominenten.

Locatie Stedelijke begraafplaats
Ieper, Zonnebeekseweg,
8900 Ieper
Tijdstip Rondleiding om 10u,
14u en 16u
Duurtijd max. 2u
Inschrijving verplicht
E.toerisme@ieper.be
T 057 23 92 00
Reserveren kan tot 16 april

© Kerkfabriek Sint-Pieter

Tentoonstelling **KERKTEXTIEL IN PROCESSIE**

Kerkfabriek Sint-Pieter

Kleurrijke misdienaarsrochetten, flambeeuwen, kazuifels, tunieken, dalmatieken, koorkappen en ander religieus textiel trekken in processie op door de kerk. Ontdek ze op Erfgoeddag.

Locatie Sint-Pieterskerk,
Rijselsestraat 93, 8900 Ieper
Tijdstip 9u-18u
Van zondag 24 april tot en met
zondag 29 mei

HOLLEBEKE (IEPER)

Familie Vervisch-Decommer, omstreeks 1933
Privécollectie 'WESTHOEK verbeeldt'

Tentoonstelling **VAN WIEG TOT GRAF IN HET HOLLEBEKE VAN VROEGER**

De Wegwijzer i.s.m. 'IEPER verbeeldt'

Ooit een doopkleedje, een missaal of een catechismus gezien? Nog gehoord van een vrouw die haar rondgang deed? Of van kinderen die heel de zomer zwart gekleed gingen omdat hun vader gestorven was? Foto's en voorwerpen geven een beeld van vroegere geboortes, doopsels, communies, huwelijken en begrafenissen in Hollebeke. Tijdens een rondleiding hoor je verhalen over de gebruiken en hun betekenis.

Locatie Kerk, Hollebekedorp,
8902 Hollebeke
Tijdstip 11u-18u
Plechtige opening om 11u
Rondleiding om 13u30, 14u15,
15u, 15u45 en 16u30
Van zondag 24 april tot zondag
8 mei
Op Erfgoeddag is reservatie niet
nodig, daarna wel via vera.lan-
noo@pandora.be of 057 20 50 81.

Evocatie **KIEKT EKI NOA 'T VEUGELTJE**

De Wegwijzer i.s.m. 'IEPER verbeeldt'

Wie kent de klassieke familiefoto niet? Vader en moeder centraal gezeten, jongste dochter tussen vaders benen, de zonen stoer rechtop achter de ouders, ... Kom naar onze fotostudio en laat je alleen, met partner of met het hele gezin fotograferen in een decor van weleer. Trek alvast je beste kleren aan, we zetten de kaptafel klaar zodat je ter plaatse je haar in de goeie plooi kan leggen.

Locatie Ontmoetingscentrum,
Neerwaastenstraat 10 A,
8902 Hollebeke
Tijdstip 13u30-18u

ZILLEBEKE (IEPER)

© AstroLAB IRIS | Philippe Vercautter

Workshop **ALS JE EEN VALLENDE STER ZIET, MAG JE EEN WENS DOEN**

AstroLAB IRIS

Maak een fluorescerende ster en laat ze vallen in het donker zodat je een wens kan doen. Deponeer ze in een urne. Achteraf wordt de meest originele wens beloond: je mag met je hele klas gratis op bezoek komen naar de sterrenwacht AstroLAB IRIS. Je verneemt er alles over echte vallende sterren. Zijn dat echt sterren die op aarde vallen? Rond deze periode van het jaar kun je de Lyriden 's nachts zien aan de hemel.

Locatie AstroLAB IRIS, Verbrandedemolenstraat 5, 8902 Zillebeke
Tijdstip 14u-18u
Op vrijdagdagavond 22 april kan je naar vallende sterren komen kijken als het helder (én donker) is. Bij slecht weer is er een vervangprogramma met uitleg over vallende sterren en een rondleiding in de sterrenwacht.

POPERINGE

Boomstamgraf opgegraven in 2010 op de Grote Markt in Poperinge
© Monument Vandekerckhove

Tentoonstelling **POST MORTEM**

'POPERINGE verbeeldt' i.s.m. Onzen Heertje, Vrienden van het Poperings Archief, Stadsarchief Poperinge en Archeo

Wat is een boomstamgraf? Waar ligt de oudste zerk van Poperinge? Hoe uniek zijn de rouwaffiches aan de kerken? Wie waren de rijke stinkers? Post Mortem focust op de lokale begrafenisrituelen door de eeuwen heen. De tentoonstelling wordt rijk geïllustreerd met archeologische vondsten, religieuze voorwerpen en uniek beeldmateriaal. Aan de koffietafel is er voldoende tijd om wat bij te praten.

Locatie Gasthuiskapel, Gasthuisstraat 1A, 8970 Poperinge
Tijdstip 10u-18u
Van zondag 24 april tot zondag 1 mei

© Kunstacademie Poperinge

Filmvoorstelling **KINDEREN MAKEN RITUELEN**

Kunstacademie Poperinge i.s.m. basisscholen van Westouter, Watou en Proven

Tijdens ateliers gingen kinderen van Westouter, Watou en Proven aan de slag met rituelen. Ze maakten zelf een filmpje over zelfverzonnen rituelen en bedachten daarbij bewegingen en dansen. Bekijk het resultaat!

Locatie Gasthuiskapel, Gasthuisstraat 1A, 8970 Poperinge
Tijdstip 10u-18u
Van zondag 24 april tot zondag 1 mei

Vrijdag - vrijdag, een ritueel uitgewerkt in hedendaagse kant aan de Kunstacademie Poperinge
© Kunstacademie Poperinge

Debat **CAFE ARTISTIEK**

Kunstacademie Poperinge

In een live talkshow met kunstenaars staan we stil bij o.a. rituelen. We praten met zuster Godelieve, Benedictines, die vele generaties kantwerkers heeft opgeleid in Poperinge, met gevierd acteur Roger Bolders en met het unieke kunstenaarsduo Reniere & Depla. Er wordt muziek gespeeld op het historische orgel van de beschermde kapel van de Zusters Benedictinessen.

Locatie Kapel Zusters Benedictinessen, Boeschepestraat 14, 8970 Poperinge
Tijdstip 11u-12u30 met achteraf aperitief in de refter

© Hopmuseum Poperinge | Michael Depestele

Demonstratie **BIERRITUELEN**

Hopmuseum Poperinge

Op Erfgoeddag staan bierrituelen centraal in het Hopmuseum. Leer van een brouwer de geheimen van het brouwen en de keur om een bier de uit te schenken en te degusteren. Tijdens een amusante voordracht wordt de evolutie van bierverschikkingen doorheen de tijd verteld. In een mini-expo krijg je de meest speciale bierglazen te zien.

Locatie Hopmuseum, Gasthuisstraat 71, 8970 Poperinge
Tijdstip 11u-12u30 met de museum maakt geen deel uit van de Erfgoeddag-activiteit.
Tijdstip 11u-18u

Het herstelde vakwerkhuisje
© Michael Depestele

Wandeling | Workshop **OPENING VAKWERKHUISJE IN HELLEKETELBOS**

Regionaal Landschap West-Vlaamse Heuvels i.s.m. Agentschap voor Natuur en Bos, Stad Poperinge en Provincie West-Vlaanderen

Het heksen huisje, de verbrande hoeve, het vakwerkhuisje, ... dat kleine erfenis aan de rand van het Helleketelbos! Het huisje kreeg een facelift en opende de deuren. Kom een kijkje nemen en ontdek enkele openingsrituelen. Luister naar vertellingen of maak een stevige wandeling (7,5 km) en maak kennis met vermoedelijke verzinsels en waarschijnlijke waarheden van het duister Helleketelbos. Tijdens een workshop leer je lemen en vlechten.

Locatie Helleketelbos,
parking nabij Vijfgemetenstraat 5,
8970 Poperinge
Tijdstip 14u-17u
Vrij start voor de wandeling
van 7,5 km vanaf 14u
De wandeling kan na Erfgoeddag nog gemaakt worden aan de hand van het boekje.